

ISTORIJSKI PREGLED ODNOSA OFICIRSKOG KADRA PREMA SPORTU I SPORTSKIM ORGANIZACIJAMA OD 1882. DO 1941. GODINE U KRALJEVINI SRBIJI, KRALJEVINI SHS I KRALJEVINI JUGOSLAVIJI

DOI 10.7251/SIZ2301021S

ISSN 1840-152X

UDK: 796.062 (497.1) (494.11)

<http://sportizdravlje.rs.ba/>

<https://doisrpska.nub.rs/index.php/SIZ>

¹Zvezdan Savić,

¹Nikola Stojanović,

²Đorđe Savić,

²Goran Prebeg.

¹Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Nišu

² Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Beogradu.

STRUČNI RAD

Sažetak: Rad obrađuje povezanost između sporta, sportskih organizacija i oficirskog kadra sa ciljem da ukaže na određene povezanosti i posledice. Mnogi oficiri koji su završili Vojnu akademiju obavljali su najviše državne dužnosti u različitim oblastima (posebno su bili prisutni u sportu i sportskim institucijama ali i nastavi fizičkog vaspitanja), što dokazuje da su oficiri uticali ne samo na razvoj i napredak tadašnjih vojski u kojima su služili, već i država i institucija u celini. Istorijskom metodom istraživali smo odnose i relacije između sporta, sportskih organizacija i pripadnika oficirskog kadra, kao i uticaj društva na ove odnose. Prisutna istorijska istraživanja ukazuju da između aktivnosti pripadnika različitih vojski država sa naših prostora (Kraljevina Srbija, Kraljevina Srba Hrvata i Slovenaca i Kraljevina Jugoslavija) i sporta i sportskih organizacija postoji neraskidiva i praktično značajna veza u vidu zajedničkih interesa i ciljeva. Teorijsko kritičkom analizom rad istražuje te odnose i ukazuje na visoki uticaj, zalagnje oficira u formiranju i radu sportskih klubova, i širenju olimpijske ideje u navedenim državama.

Ključne riječi: istorija, sportske organizacije, sport, oficiri, odnosi.

UVOD

Istorjskim pristupom došli mo do saznanja da su odnosi i međusobna saradnja vojske i sporta prisutni od davnina. Potreba za savremenim oficirskim kadrom zahtevala je od države da zbog nedovoljne mogućnosti obrazovanje većeg broja oficira u sopstvenim vojnim školama, kao i zbog nedostatka oficirskog kadra, šalje srpske pitomce u inostranstvo na školovanje (period 1861-1873). Prilikom boravka u inostranstvu (Austroougarskoj, Rusiji, Francuskoj, Belgiji i Nemačkoj) srpski oficiri su bili u prilici da se upoznaju sa sistemom fizičke obuke (fizičkog vaspitanja) u vojskama stranih zemalja. Jedan od njih, Dragomir T. Nikolajević je boravio u Francuskoj (1902-1904), po završetku Vojne akademije (Gavrilović, 2011a).

Nakon dobijanja nezavisnosti na berlinskom kongresu (1878) Srbija je počela naglo ekonomski, politički, vojno, kulturno i sportski da se razvija. Doprinos ovakvom napredku dali su i pripadnici vojske koji su se školovali u inostranstvu, a u Srbiju donosili ideje, znanja, veštine i određene sportske rekvizite. Pripadnici vojske

su tada najviše vežbali jahanje, gimnastiku, borenje, mačevanje, egzercija (vežbe sa puškom), fehtovanje (mačevanje sabljama). Uticaj ovih sportskih disciplina je bio veliki na pripadnike vojske Srbije (Ljušić et al., 2000).

Osnov rada odnosi se na saznanja du su pored redovnih profesionalnih aktivnosti u vojsci oficiri bili oduvek uključeni u društvena dešavanja, pa tako i u sportska gde su davali nemerljiv doprinos i značaj. Ovim problemom su se predhodni istraživači samo delimično bavili, pa su se stoga i autori opredelili za jedno ovakvo istraživanje. Saznanja do kojih su došli u ovom istraživanju, svakako će dati dalji doprinos u rasvetljavanju doprinosa i rada oficira u istoriji srpskog sporta i fizičkog vežbanja (Savić et al., 2022).

Korene međusobnih uticaja i povezanosti vojske i fizičkog vežbanja u Srbiji srećemo još u srednjevekovnoj srpskoj državi, sa krajnjim ciljem jačanje vojske, odbrane zemlje ili proširenje sopstevnih teritorija. Iz istorije nastanka srpske vojske neophodno je pomenuti da Kneževina Srbija nije imala regularnu vojnu organizaciju sve do 1807. godine kada je srpska država dobila svoje prvo uređenje, uvedena je opšta vojna obaveza i svaki odrasli muškarac bio je dužan da nosi oružje (Ratković - Kostić, 2008). Tek 1825. godine je Knez Miloš formirao stajaću vojsku, regrutovao je 1147 odabranih mladića i stvorio 12 četa, koje je nazvao upisni panduri ili upisnici. Posle godinu dana nazvao ih je soldatima (nahijski, seoski i bečari).

Gimnastički sistemi koji su nastali u modernoj Evropi dali su veliki doprinos u razvoju sporta i savremenih sportskih disciplina u periodu 1882-1941. godina u pomenutim državama na tlu Srbije. Na osnovama viteških turnira, takmičenja i borbi stvarao se i razvijao i srpski sport (Bosiljčić, 1973). Za pojavu i razvoj sporta u Kraljevini Srbiji od nesumljivog značaja dali su mnogobrojni mladi ljudi koji su studirali u inostranstvu odakle su donosili dragocena sportska iskustva (Janković et al., 1996).

Prema autoru Deleću (2006) sva društvena dešavanja, a samim tim i ljudski život ograničeni su vremenom i prostorom. Istorijska istraživanja u ovim prostorima imaju kulturnu i praktičnu funkciju. Istorijski izvori koje smo koristili u ovom istraživanju predstavljaju posrednike između tih događaja, ličnosti u prošlosti i nas istraživača (Savić, 2016). Naše istraživanje se oslanjalo na primarne i sekundarne izvore, koje smo detaljno istražili da bismo doneli vredne zaključke.

Teorijski kontekst rada odnosi se na uticaj i angažovanje oficirskog kadra srpske vojske u sportu i sportskim organizacijama, tj. na njihove međusobne relacije i aktivnosti kroz period tri države: Kraljevine Srbije, Kraljevine SHS i Kraljevine Jugoslavije. U radu je primenjena istorijska i deskriptivna metoda.

Pitanja koja su pokrenula istraživače na izradu ovog rada ogledaju se u površnom pisanju o relacijama, a delom i zbog zapostavljanja odnosa između pojedinaca, pripadnika vojske i sporta, sportskih organizacija. Istraživanje ima za cilj da utvrdi učestalost, odnos, strukturu i doprinos oficirskog kadra različitih država sa naših prostora prema sportu i sportskim organizacijama, kao i razvoju olimpijske misli. Značaj rada bi se tako fokusirao u sadržajnom prikazu i objašnjenju tih odnosa i uticaja.

METOD

Ovaj pregledni članak zasnovan je na istorijskom istraživačkom pristupu koji ispituje događaje, ljude i društvene okolnosti i koji se konkretno bavi doprinosom vojnih oficira u osnaživanju sporta. Istorijsko istraživanje nam pomaže da razumemo složene odnose između varijabli i događaja i uočimo složenost ljudskih dostignuća i korene trenutnih društvenih i ekonomskih okolnosti. Cilj nam je bio da obogatimo javnost isticanjem značaja angažovanja vojske u razvoju sporta.

Koristili smo istorijsku metodu, koja je podrazumevala analizu istorijskih izvora i činjenica da bismo razumeli i protumačili doprinos vojnih oficira sportskim istorijskim događajima i trendovima u tranzicionoj fazi srpske zemlje. Istorijska tehnika uključuje prikupljanje relevantnih primarnih izvora kao što su zvanični zapisi, pisma, dnevници i slike. Analiza i tumačenje primarnih izvora je ključna za pronalaženje potencijalnih pristrasnosti ili neslaganja, upoređivanje i suprotstavljanje izvora, ili kontekstualizovanje referenci unutar određenog istorijskog perioda i pomaže nam da razumemo prošlost i njen doprinos savremenom srpskom društvu.

Nažalost, primarni izvori su bili nedostupni, te smo se prvenstveno oslanjali na sekundarne. Znali smo da sekundarni izvori mogu biti pristrasni, tj. da ometaju precizno i objektivno istorijsko tumačenje. U tom smislu, pažljivo smo analizirali dostupne sekundarne izvore poput knjiga, članaka i akademskih studija. Pored toga, korišćeni izvori su morali da ispune sledeće kriterijume: autentičnost, pouzdanost, relevantnost i potkrepljenost. Treba napomenuti da svaki izvor može imati ograničenja.

Na osnovu vrednih informacija napravili smo narativ o proučavanom periodu. Naša analiza je uključivala identifikovanje i opisivanje značajnih doprinosa vojnih oficira, događaja i trendova koji su uticali na sportsku istoriju Kraljevine Srbije, Kraljevine Srba, Hrvata, Slovenaca i Kraljevine Jugoslavije.

REZULTATI I DISKUSIJA

Odnos oficira prema sporu

Krajem XIX veka počinju određeni sportovi da se uvode po Srbiji, a sportska društva dala su neposredni doprinos u osnivanju sličnih po ostalim gradovima u Srbiji. Posebno su se afirmisali sportovi sa velikom tradicijom na ovom prostoru, kao što su Streljštvo i Konjički sport. Resavska streljaška družina osnovana je 1891. godine, a predsednik društva je bio kapetan Marko Atanacković, a magacioner je bio poručnik Mladen Jovanović (Gavrilović, 2019; Гавриловић & Мијатовић, 2020).

Konjički sport je bilo posebno mesto angažovanja oficirskog kadra. Prvo takmičenje održano je 1865. godine. U organizaciji trke bila su angažovana i dva oficira: ađutant Dragutin Žabac i pukovnik Franja Zah. Osnivanjem Udruženje oficira za dresuru konja i priređivanje trka (1885), započet je brži razvoj ovog sporta u novonastalim državama. Na inicijativu kapetana Jovana Sretenovića organizovan je Konjički slet u Kragujevcu 1911. godine. Na konjičkom preponskom jahanju iste godine u Košutnjaku prva tri mesta osvojili su oficiri Kraljevine Srbije (Gavrilović, 2019; Гавриловић & Мијатовић, 2020).

Bogat i sadržajni sportski život u Kraljevini Srbiji početkom XX veka i prihvaćena ideja olimpijskog duha, omogućila je da grupa oficira i sportskih radnika

Beograda osnuju Srpski olimpijski klub 1910. godine u Beogradu. Sportski klubovi nastali pre Velikog rata (1914-1918), nakon završetka rata menjali su imena i nastavljali sa radom. Osnivanjem Jugoslovenskog sportskog saveza, stvorili su se uslovi za bolji i brži razvoj sporta. Pripadnici oficirskog kadra dali su doprinos i prilikom osnivanja Steljačkog saveza SHS (1924) i Jugoslovenskog mačevalačkog saveza (1928) (Janković i sar., 1996).

Škola Fehtovanja (mačevanje velikim sabljama) koju je u Kragujevcu pokrenuo Atanasije Nikolić 1839. godine (Privatna škola mačevanja), smatra se počecima organizovanog sporta u Srbiji, od Beograda pa naniže. Mačevanje je iniciralo i ozbiljno organizovanje i u ostalim sportskim disciplinama, pre svega, gimnastici, streljaštvu i jahanju, ali i stručnijem prilasku predavanju fizičkog vežbanja u srpskim školama. Boračko društvo „Srpski mač“ osnovano je maja meseca 1897. godine. Prvi nastavnik mačevanja je bio Šarl Duse, koga su nasledili oficiri Nikolajević, Josifović i Dinić. Godine 1900. stvorena je Prva oficirska škola za mačevanje i ostale sportove. Tako su srpski oficiri 1907. godine bili i u zvaničnoj poseti Holandiji (Gavrilović, 2019; Гавриловић & Мијатовић, 2020).

Tokom 19. veka većina organizovanih sportskih aktivnosti bila je u funkciji „odbrane otadžbine“, a predavači su bili iz oficirskog kadra. Odlazak sportista na Olimpijske igre u Stokholmu 1912. godine, imalo je sportski i politički značaj. Srbija kao mala zemlja tada izlazi na svetsku sportsku scenu u okolnostima stalnih ratnih dešavanja. Srpska vlada je i ovog puta pomogla u svojim mogućnostima odlazak sportista, mada je do tada materijalno pomagala isključivo streljačka i gimnastička udruženja, kao i kolia jahača. To je u neku ruku bila namenska pomoć. U to vreme se u vojnim školama zapošljavaju stručni nastavnici (belgijanac Šarl Duše 1891. otvara privatnu „Školu borenja“, nešto kasnije i „Oficirsku školu borenja“ (1897). Borilačke sportove dopunjavala su društva jahača i streljačke družine gde su pripadnici vojske imali dominantno mesto kao stručnjaci, predavači.

Vojni stipendisti iz Krljevine Srbije školovali su se po inostranstvu i tako zavoleli sport, a sa školovanim ljudima inicirali su stvaranje sportskih organizacija gde su oni imali značajan udeo i doprinos. Biciklisti, mačevaoci, strelci i kasnije fudbaleri, bili su prvi sportisti koji su nastupali van granice Srbije. U vremenu odlaska na OI u Stokholmu država Srbija je izradila „Zakon o viteštvu“ (Vranje, predsednik g. Dušan Stefanović – potpukovnik i direktor g. Dušan Kuzmanović – kapetan) koji je trebalo da se ozvaniči položaj sporta i fizičke kulture u ratom zahvaćenu državu Srbiju (Marković, 1972). Dvojica srpskih oficira Aleksandar Josifović i Bogoljub Dinić upućeni su od strane Vojne akademije na usavršavanje u austrogarsku školu gimnastike i mačevanja Viner Nojštad, gde su stekli diplome učitelja gimnastike i mačevanja (Perić, 2000).

Interesantno je pomenuti da su u Vojvodini koja je imala bogatu sportsku istoriju, početkom XIX veka značajnu ulogu u obučavanju (trenerski poziv) i propagiranju mačevalačkog sporta odigrali bivši Italijanski oficiri. Mačevanje se tada psebno cenilo pa mu je stoga pridavan i veliki značaj, kako u vojsci tako i u novofrmiranim klubovima. Takođe treba napomenuti da su prilikom formiranja prvog streljačkog društva u Sremskoj Mitrovici (1870), oficiri bili prvi članovi društva, a tek kasnije se priključuje i obično građanstvo. U školi plivanja koja je otvorena 1856. godine u Zrenjaninu (Velik bečkerek), jedan od trenera bi je i lokalni

oficir garnizona. Na velikom kupalištu Novom Sadu (na Velikom Štrandu ili Pojilu) prvi plivači bili su vojnici i oficiri koji su organizovano koristili kupalište. U formiranom streljačkom klubu 1870. godine u Novom Sadu, prvi članovi su bili ugledni Nemački i Mađarski građani, ali i oficiri srpske nacionalnosti (Mrkić, 1996).

Pukovnik Dragomir T. Nikolajević, školovao se u Francuskoj za oficira. U tom periodu u Parizu je završio Fakultet sporta (Visoku školu sporta) u predgrađu Joinville le Pont. Po povratku u Beograd, Nikolajević prvi put demonstrira u Srbiji engleski (1904) i francuski boks (1914), nastavlja da se takmiči u mačevanju, bavi se kinologijom, lovom i postaje član Olimpijskog kluba (Gavrilović, 2011a, 2011b). Napisao knjigu „Boks, francuski ili engleski“, član Ministarstva vojnog, podršku davali SOK i njegovih takmičarskim aktivnostima (Marković, 1972).

Srpska vojska kao okosnica fizičkog vežbanja u tadašnjoj Srbiji aktivno učestvuje u razvoju ideje širenja sporta i ideje razvijanja olimpizma. Vojna akademija je angažovala Ljubomira Ilića, svršenog polaznika renomirane evropske gimnastičke škole na meseto nastavnika gimnastike. On je predavao gimnastiku i u Beogradskoj gimnaziji od 1880. do 1882. godine. Navedena tendencija kontinuiranog usavršavanja nastavnika gimnastike i borenja na Vojnoj akademiji kao i uvođenje opšte vojne obaveze u trajanju od dve godine dale su podlogu počecima sporta u Kraljevini Srbiji (Maksimović, 1925).

Gavrilović et al., (2010) ukazuju da su oficiri i nastavci Vojne akademije direktni ili posredni učesnici u osnivanju, organizaciji i razvoju atletike, gimnastike, plivanja, streljaštva, rvanja, boksa, savatea, konjičkih sportova, mačevanja ali i sportskih udruženja, sportskih manifestacija i to: „Beogradskog društva za gimnastiku i borenje“ (1882), Boračkog društva „Srpski mač“ (1897), Dunavsko kolo jahača „Knez Mihailo“ (1890), Prvog prvenstva Srbije u streljaštvu (1886), prvih bokserskih sekcija (1904), „Oficirske škole za mačevanje i ostale sportove“ (1900, 1902, 1904), „Stogdišnjici fizičkog rada Holandije“ (1907), „Jugoslovenski amaterski bokserski savez“ [predsednik pukovnik Dragomir Nikolajević (1930), „Jugoslovenski mačevalački savez“ (predsednik pukovnik Aleksandar Josifović (1928)]. Takođe su se istakli kao pisci prvih sportskih literatura i to: učitelj borenja Šarl Duse [„Uputstvo za borenje nožem“ (1898)], poručnik Milenko Arsović [„Viteške igre i sportovi i fizičko vaspitanje našega naroda“ (1911)], pukovnik Dragomir Nikolajević [„Biblioteka fizičkog vaspitanja“, trčanje, respiracija pluća, plivanje, ragbi, tenis, boks, fudbal, rvanje (1910), „Boks francuski i engleski“ (1914), Rvanje (1914)] (Gavrilović et al., 2010; Maksimović, 1925).

U osnivačkoj skupštini Građanskog gimnastičkog društva „Dušan Silni“ 1892. bila su u četvorica oficira: pešadijski kapetan Ljubimir Nedeljković, pešadijski potporučnik Miloš Ilić, pešadijski potporučnik Đorđe Blagojević i pešadijski poručnik Živorad Lazarević (Gavrilović, 2019; Гавриловић & Мијатовић, 2020).

Počeci organizovanog skijaškog sporta u vojsci Kraljevine SHS i Jugoslavije vezuju se za 1925/1926. godinu, kada su u zajednici sa jugoslovenskim zimskim sportskim savezom iz Ljubljane na Kranjskoj gori počeli da se organizuju skijaški kursevi za oficire i podoficire, kako bi se pripremio kadar za specijalne zadatke u planinskim predelima u zimskim mesecima, i da bi se skijaški sport odomaćio u vojsci i preneo iz nje u narod (Denda, 2009).

Neophodno je pomenuti da su u periodu šestojanuarske diktature (1929). skoro svi sastanci u sportskim društvima i klubovima realizovani pod stalnom prismotrom policije. Prijatelji klubova koji su bili pristalice komunističke ideje, često su bili maltretirani od iste policije (Mitrović, 1969).

Svim većim sportskim događajima i aktivnostima Srpskog olimpijskog kluba prisustvovali su istaknuti civili, predstavnici Vlade i Dvora, predstavnici diplomatije i obavezno predstavnici vojske.

ZAKLJUČAK

U radu je primenjen istorijski metod pomoću koga smo povezali istorijske događaje i istorijske ličnosti, tj. istorijski metod nam je omogućilo da rasvetlimo i bliže objasnimo određene pojave, ličnosti i događaje u prošlosti ali i da predvidimo buduće pojave. Autori su se trudili da ovo istraživanje nije prosto izlaganje događaja, ličnosti i godina, već ukazivanje na njihove relacije i zajedničke doprinose daljeg razvoja sporta i fizičkog vežbanja na našim prostorima.

Pokrenuto pitanje prezentovanja navedenih međusobnih odnosa i aktivnosti oficirskog kadra u sportu i sportskim organizacijama, uticali su delom na nove tokove razvoja misli i ideja kod sličnih istraživanja. Dakle ovaj rad nudi neka nova saznanja u predstavljanju određenih ličnosti oficirskog kadra i njihovog doprinosa u sportu i sportskim organizacijama.

U različitim državama na tlu Srbije vojska je imala različite položaje i uticaje. U Kraljevini Srbiji odnos je bio izuzetno složen zbog unutrašnje i spoljašnje politike, kao i međunarodih prilika. Vojska Kraljevine SHS i Kraljevine Jugoslavije nije imala samo osnovnu delatnost veće je odnos u društvu bio zasnovan na širokom obimu saradnje, pa između ostalog i sa sportom i sportskim organizacijama. To je bila obostrana saradnja i pozitivni uticaj.

Važnost istraživanja ogleda se u različitim shvatanjima od strane istoričara i kritičara modernog društva i odnosa u njemu. Većina njih se složila da je period (1882-1941) bio period početaka sportskog duha u Srbiji. Ratovi, nemarnost prema dokumentaciji i politički razlozi su doprineli da se o ovom periodu malo pisalo i govorilo. Iza svih društvenih i sportskih dešavanja u tom periodu (1882-1941) stajala je država Srbija. Dakle, sport je bio ključna oblast države i društva, koja ima snagu državnog uticaja, diplomatije. U ovom periodu dolazi i do značajne emancipacije žena u sportu. Tako je sport u ovom periodu udario temelje državne brige (finansiranje) o sportskom životu i držanom odnosu prema sportskim rezultatima.

Podsticanje čitaoca na dalja razmišljanja i rad, ogleda se u realnom iznošenju činjenica i događaja da su pripadnici vojske Kraljevine Srbije uticali na pojavu i razvoj olimpijskog pokreta u Kraljevini Srbiji. Pripadnici vojske Kraljevine Srbije dali su doprinos i u oslobodilačkim ratovima 1912–1918. godine. U ovom periodu oficirski kadar je do doprinos i oko ujedinjenja Sokola i Dušanovca (1910). Do početka Prvog svetskog rata oficiri Kraljevine Srbije obavljali su veći deo rukovodećih funkcija u rukovodstvu Srpskog olimpijskog kluba (Savić et al., 2022).

Važnost istraživanja ogleda se u saznanju da je oficirski kadar posebno učestvovao u pokretanju: atletike, mačevanja, plivanja, gimnastike, streljaštva, konjičkog sporta, boksa (engleskog ili klasičnog), savatea (francuskog boksa) i

rvanja. Oficiri su preuzeli odgovornost većine funkcija u upravi i odborima Srpskog olimpijskog kluba (1910). Ističemo i zaključujemo da je oficirski kadar dao značaj doprinos u pojavi različitih vidova fizičkog vežbanja koji su vremenom prerasli u sportove, tj. fizičko vežbanje vojnika imalo veliki značaj na civilni sistem u spomenutim državama, preko brojnih privatnih škola mačevanja, časova plivanja, gimnastike i drugo. Analizom relevantne literature i arhivske građe, rad utemeljuje novi pogled na spomenute odnose i relacije sa ciljem daljeg nastavka istraživanja.

Rezimiranjem ovog izlaganja ističemo da u ime svih prošlih, sadašnjih i budućih generacija tekst koji je pred vama je nastao iz potrebe da se sačuva i istakne ovaj istorijski odnos. Takođe, autori će biti vrlo zahvalni istraživačima koji će dopuniti ovo istraživanje novim godinama, događajima i ličnostima.

LITERATURA

- Bosiljčić, S. (1973). *Sport u Srbiji*. Beograd: Sportska knjiga.
- Gavrilović, D., Kasum, G., & Radović, M. (2010). Istorija Savatea u Srbiji do kraja prvog svetskog rata. *Časopis za sportske nauke, Sport Mont*, 21–22, 199–206.
- Gavrilović, D. (2011a). *Velikan srpskoga sporta pukovnik Dragomir Nikolajević*. Beograd: SIA.
- Gavrilović, D. (2011b). Uticaj srpske vojske na pojavu i razvoj fizičke kulture u Srbiji u XIX i početkom XX veka. *Tokovi istorije. Časopis Instituta za noviju istoriju Srbije*, 2, 7-22.
- Gavrilović, D. (2019). *Srpski sportisti u Velikom ratu*. Beograd: SIA, GIR MS ŠTAMPA.
- Гавриловић, Д., & Мијатовић, С. (2020). Утицај Војне академије на појаву и развој физичког вежбања у Краљевини Србији. In V. Stanković, T. Stojanović, B. Cirović (Eds), 7. *Међународна научна конференција „Антрополошки и теоантрополошки поглед на физичке активности од Константина Великог до данас“* (pp. 145-150). Копаоник: Факултет за спорт и физичко васпитање у Лепосавићу, Универзитет у Приштини – Косовска Митровица.
- Delečić, Z. (2006). *Nauka o istoriji*. Niš: Centar za balkanske studije.
- Denda, D. (2009). *Počeci i razvoj organizovanog skijaškog sporta u vojsci Kraljevine SHS/Jugoslaviji, Godišnjak za društvenu istoriju*, 1, 69-82.
- Janković, A., et al. (1996). *Spomenica srpski sport 1918-1941*. Beograd: Bina DOO, Друштво за новинско – издавачку делатност.
- Ljušić, R., Bojković, S., Pršić, M., & Jovović, B. (2000). *Oficiri u visokom školstvu Srbije*, Beograd: Vojnoizdavački zavod.
- Maksimović, V. (1925). *Spomenica sedamdesetpetogodišnjici Vojne akademije 1850-1925*. Beograd: Ministarstvo vojske i mornarice.
- Marković, R. (1972). *Šezdeset godina učešća beogradskih sportista na Olimpijskim igrama 1912-1972*. Beograd: Komisija za istorijski arhiv i muzej fizičke kulture.
- Mitrović, R. (1969). *Četrdesetpet godina Kragujevačkog radničkog*. Zbornik za istoriju fizičke kulture Srbije 6-7, Beograd: Komisija za istoriju, arhiv i muzej fizičke kulture SR Srbije.
- Mrkić, B. (1996). *Počeci sporta na tlu Vojvodine*. Novi Sad: Matica srpska, odeljenje za društvene nauke.
- Perić, D. (2000). *Projektovanje i elaboriranje istraživanja u fizičkoj kulturi*. Beograd: SIA.
- Ratković – Kostić, S. (2007). *Evropeizacija srpske vojske 1878–1903*. Beograd: Vojnoistorijski institut.
- Savić, Z. (2016). *Istorija fizičke kulture*. Niš: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Savić, Z., Stojanović, N., Gavrilović, D., & Savić, Đ. (2022). Contribution of officers cadre to the Sokol movement and the Serbian Olympic Club from 1904 to 1941. *Fizičko vaspitanje i sport kroz vekove*, 9(2), 69-78.

HISTORICAL REVIEW OF OFFICERS' RELATIONS TOWARDS SPORTS AND SPORTS ORGANIZATIONS FROM 1882 TO 1941 IN THE KINGDOM OF SERBIA, KINGDOM OF SHS, AND KINGDOM OF YUGOSLAVIA

PROFESSIONAL ARTICLE

Abstract: The paper deals with the connection between sports, sports organizations, and military officer staff, pointing out certain connections and consequences. Many officers who graduated from the Military Academy performed the highest government duties in various fields (they were predominantly present in sports and sports institutions, but also physical education classes), which proves that the officers influenced not only the development and progress of the then armies in which they served but also the state and the institution as a whole. Using the historical method, we investigated the relationships between sports, sports organizations, and officers, as well as the influence of society on these relationships. Current historical research indicates that there is an unbreakable and practically significant connection between the activities of army members of different countries from our area (the Kingdom of Serbia, the Kingdom of Serbs, Croats, and Slovenians, and the Kingdom of Yugoslavia) and sports and sports organizations in the form of common interests and goals. Through theoretical and critical analysis, the paper explores those relationships and points to officers' strong influence and efforts in forming and operating sports clubs and spreading the Olympic idea in the mentioned countries.

Keywords: history, sports organizations, sports, military officers, relationships.

Primljeno:11.04.2023.

Odobreno:04.05.2023.

Korespondencija:

Zvezdan Savić

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Nišu

Čarnojevića 10a

E mail: zvezdansavic@yahoo.com